

Cenab-ı Hakk'ın vacibü'l-vücud olmasının delillerinden özet olarak bahseder misiniz?

Kelam âlimleri Cenab-ı Hakk'ın varlığını ispat konusunda imkân ve hudus delilleri üzerinde önemle durmuşlar, Üstat Hazretleri de Otuzuncu Pencere için,

“Şu pencere imkân ve hudûsa müesses umum mütekellimînin penceresidir.”

buyurmuş ve çok önemli açıklamalarda bulunmuştur. Burada o konunun çok kısa bir özetini vermeye çalışacağız.

Bu pencereden sadece iki nakil yapalım:

“Mütekellimîn demişler ki: ‘İmkân, mütesâviyü't-arafeyndir. Yani, adem ve vücud, ikisi de müsavi olsa, bir tahsis edici, bir tercih edici, bir mucid lâzımdır.’ ”

Allah, vacibü'l-vücuddur. **Vâcibü'l-vücûd**, kısaca, “varlığı zatından, ezelî ve ebedî, olmaması muhal” demektir. Bütün mahlukların varlıkları ise “**mümkînü'l-vücûd**” grubuna gider. Bunun da kısaca tanımı şu şekildedir: *Varlığı zatından olmayıp Allah'ın yaratmasıyla var olan, ezelî ve ebedî olmayan, olup olmaması müsavi bulunan.*

Olmasıyla olmaması birbirine eşit olan, yani yaratılması da yoklukta bırakılması da mümkün olan bir şey varlık sahasına çıkmışsa, onun var olmasını tercih eden bir mucid lazımdır. O icad fiilinin sahibi ancak **Vâcibü'l-Vücûd**'dur. Zira, mümkün varlıklar mahiyetce aynı cinstendirler, birbirlerinin mucidi olamazlar.

Buna şöyle basit bir örnek verebiliriz: Bir kitaptaki bütün kelimeler, cümleler aynı mahiyettedirler. Hepsi yazı olmakta birleşirler. Bunların hiçbirisi kâtip olamaz. Bu cümlelerden birisini kendinden bir önceki cümlenin yazdığı da iddia edilemez.

İşte “**mümkîn**” olmada birleşen her şey de varlık sahasına çıkmak için bir vacibe

muhtaçtırlar. O Vâcibü'l-Vücûd ise ancak Allah'tır.

Üstat Hazretleri daha sonra konuyu çok daha geniş bir sahada ele alıyor ve buyuruyor ki:

“Herbir şey, vücudunda, sıfâtında, müddet-i bekâsında hadsiz imkânât, yani gayet çok yollar ve cihetler içinde mütereddit iken, görüyoruz ki, o hadsiz cihetler içinde vücutça muntazam bir yolu takip ediyor. Her bir sıfatı da, mahsus bir tarzda ona veriyor.”

Var edilen bir şeyin hem vücudu yani zatı hem de sıfatları, sonsuz imkânât yolları içerisinde en faydalı bir yolla meydana gelmişlerdir. Bu tercih için de yine **“bir tahsis edici, bir tercih edici, bir mucid lâzımdır.”**

İnsan mevcut halinin dışında sonsuz farklı şekilde yaratılabilirdi. Bunlar içerisinde *“vücutça muntazam bir yolu takip”* ederek şu mevcut şekli alması sonsuzda bir ihtimal iledir. Sonsuzda bir ihtimal sıfırdır, yani böyle bir şeyin ihtimalle meydana gelmesi mümkün değildir. O halde bir tahsis, bir tercih söz konusudur.

Sadece bir organımızı örnek alalım: İnsan kulağı için şekli, yeri, büyüklüğü ve taşıdığı özellikler itibariye sonsuz yol vardır. Kulak, bu farklı yollar içerisinde ancak bu şekliyle, bu özellikleriyle ve bedendeki mevcut yeriyile fayda sağlayabilir. Bu halinin dışında da yine sonsuz farklı yollar vardır. Bunlar içerisinde *“muntazam bir yolu takip”* ederek mevcut şeklini alması ve halen mevcut özelliklerini takınması için de yine *“bir tahsis edici, bir tercih edici, bir mucid lâzımdır.”*

Mümkinat aleminden böyle sonsuz misâller verilebilir ve bunların her birisi bir Vâcibü'l-Vücûd'un varlığını ispat ederler.